

Előfizetési árak:

Égész évre	12	frt.
Félévre	6	"
Negyedévre	3	"
Egy órára	1	"
— Egyes szám 4 kr. —		

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Uri-utca 276. sz.,
hová az előfizetések és a lap
szétküldésére vonatkozó felszó-
lamlások intézendők.

TORONTÁL.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Szerkesztési iroda:

Nagy-Becskerek.
Zápolya-utca 1-ső szám
hová a lap szellemi részét illető
minden közlemény intézendő.

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknak.

Megjelenik mindennap,
vasár- és ünnepnapok
kivételeivel.

Az iskolaév küszöbén.

Nagybecskerek, szeptember 11.

Mielőtt még megkondulna az iskola első harangcsengése, már régóta meghányták vetették a szülők gyermekeik sorsát és mikor a karaván megindul az iskola felé, mindegyik bizonyos aggálylyal közeledik a zöld asztalokhoz, hol a gyermek egy külön álladalom tagjává iratik be. Mennyi félsz, mennyi láz játszódik le a szülő szívében, míg elviszi idegen emberek gondjára a növekvő csemetét, mintha csak messze külföldre vinné a kedvenct, mintha egy terra incognita fogadná titkos, rémekkel játszó bérkekkel, melyek ellen évek során át küzdenie keil otthon a házi takaréktüzhelynél, boldog és boldogtalan tabitonak, tanárnak évek hosszu során süvegelni, hizelegni, kegyét keresni, hogy a jól megőrzött növendékkel csupán, úgy mint a szülő, elkényesztetőleg bánjon, ne hogy egy hajaszála görbüljön meg a vástott ficzkónak. És a szülők által kegyelt egyének józan szemmel látják a szülői hátnak görbülését, a palástolt esdő szemet, a most már meleg kézzorítást, az érdeklődésnek intenzivebb forrását, a bensőnek eltitkolt és elnyomott vak érzelmeit, mely áttatni akar, mely egy bizonyos általános zománcz alatt a nyers agyagot, a kongó irt hirdeti. De hagyján a nai konkurrens hangulatban, nem baj ha totalizátornek tekintti a szülő a kegyet, a gyermekre sokszor hiába pazarlott figyelmet, a vezető egyéniség jellemét, tudását, csak az az év végén kiadott értesítő bevágjon, csak az érettségén átgázolt volna már, csak már künn volna az életben.

Igy a szülő a vezető egyénnel szemben.

Otthon a jól elrejtő házi falak hűvös árnyában ismét más kép tárul elé. Jaj annak a tanítónak, ki egy zokszót mert kiejteni gyermekeire, ötszörös jaj, ha megszidta, százsoros, ha megillette. És hogy örvend a gyermeki lélek, mikor odahaza meleg istápolójára talál enyegyázásainak, és a sokszor eltakart valóság, mely dicső kudarcot vall. Mennyire fellelkesül, ha a még csak fejlődő ellenszenvet minden vezetés ellen, még a papa, a mama, hát még a nagymama és a nagynéni is öregbiti. Felbuzdul, mellébe verdes és jaj annak a legénynek, még ha a professzor is a ki vele egy csárdában kikötni akarna. Az első dacot, az első hazugságot, áltatást a gyermek mindig a szülőtől fogja ilyenkor tanulni. Hiszen ez a gyermeki lélek eleven barométere az otthonnak. A mint belép, a mint viselkedik, a mint modoroskodik azt mind az otthon sugallatára cselekszi és a jó szem ezt kilátja, sőt megjegyzi, hogy fölötte átsurranjon.

Igy a szülő a gyermekkel szemben.

A fennebbi két dolog igen gyakori és elpalástolható jellege a mai viszonyoknak. Holott a szülők a mint gyermekeiket elrontják, úgy elkényeztetik a vezető egyéneket is. A hol az egyenesség hathatna, ott csavargós utakon tévelyegnek, a hol nyílt őszinte szívet kellene hozni magával a gyermekben és magában, ott egy hitvány megvetendő félelmet, aggodalmat tárnak ki, mely tárgyalanná csak akkor lesz, mihelyt gyermeke menekült az iskola porától, vagy esetleg máshol próbálkozik.

Ez pedig a leghelytelenebb viszony, mely csak képzelhető.

Ha már mint barát, mint őszinte társ nem közeledik a szülő a tanítóhoz, elvárható dolog, hogy le ne rontsa azt az erkölcsöt, melyet az a növendékben nevelt. Nem jó tanács az, hogy szülő mindenben hagyja helyben azt, mit a tanító tett gyermekével, sőt a szülői szem szondáló ereje bírálja meg azt magában, és forduljon a tanítóhoz, hogy vele egy huron pendüljön a nevelésben, hogy az ő erkölcs nemesítő hatása a tanítóval egyetemben ki ne billenjen az egyensúlyból. Való dolog, hogy az iskola elragadja ideig óráig a szülői szívtől a gyermeket, de ezt a kor, a komoly munka kívánja, ezért iskola ellen agitálni veszélyes, sőt megbünhödtető dolog. Ha az iskola rémként áll a szülő előtt, e rém suhanása megbénítja a gyermek tehetségeit, ha a szülő állást foglal az iskola ellen, sőt elítéli nevelő eszközeit, ezt a gyermek érzi, diornatorikusan látja. Bármily gyarló nevelő, ha nem gonosz, a gyermek szívét erkölcsösen megtermékenyítheti, a gyarlóságot pedig a gyermek ne ismerje fel a szülő által, a szülő ne is gyamolítsa a tanító közeg néha sokszoros gyarlóságát. Igaz, a tanítás sok, sok pénzbe kerül, ne feledjük el azonban, hogy egy elhelyezett tőkének fokonszori gyarapításáról gondoskodunk, mely évek multán kamatok kamatjával fizet.

Számos szülő egy esztendőre is megválnak gyermekétől, mivel a körülmények nem engedik meg, hogy azon helyen lakjon, hol gyermekét iskoláztatja. Nagy és fontos dolgot mivel, hogyha ily esetben a legmegbízhatóbb kezekre adja gyermekét. Sokszor idegenként jó vissza ez a szüni-dőre és nem ismer a szülő vére. Ez baj, de hát a segély nem lehet más, minthogy okosan választ a nevelő gazdában, sőt személyesen ismeri, átértette. A költség nagy, sőt ez legyen a legnagyobb, de kösse ki magának, hogy a nevelő gazda lépjen vele egyetemben érintkezésbe a tanítóval és egyenesen ennek irányadó tanácsait kövesse.

Hogyha — ne legyen ez cigányászó — e bizalom, e kölcsönös érintkezés nem felszínes, nem futólagos csupán, hanem tartalomdus, átértett, akkor lehetetlen, hogy az iskolára kancsal szemmel, a vezető tanítóra aggálylyal tekintsen szülő és gyermek. Ez pedig az első, legszentebb kötelesség, melylyel gyermekeinknek és magunknak tartozunk.

M. Gy.

A király Borossebesen. „Őszinte köszönettel fogdom szívélyes üdvözlésüket s hü ragaszkodásuk nyilvánítását. Nem kétlem, hogy ezuttal is csak örömmre és megelégedésre fog szolgálni, bár rövid időzésem e vidéken. E szavakkal válaszolt ő Felsége a király Borossebesen a fogadására összegyűlt előkelő nagy közönség előtt Szthamary alispán üdvözlő beszédére. A legfőbb hadur megjelent hűséges népe közt, hogy megnézzék, vajjon hogyan teljesíti kötelességét az a katonaság, a melynek tiszte mindnyájunkat őrizni. A leirhatatlan öröm és lelkesedés fogadja mindennütt a magyarok királyát. Messze vidékekről jönnek a küldöttségek, hogy tolmácsolják a nép érzelmeit. Körülte vannak a miniszterek, a katonák főbb tisztviselői, a megyék, városok küldöttéi, a nép lelkesülten éljenez: itthon van a magyar király. Ott lakik egy magyar grófi családnál, a ki igazi vendégszeretettel fogadta királyi vendégét. Isten hozta felségedet — mondta — boldog vagyok, hogy üdvözölhetem. Zászlók lobognak, éljenzések harsognak, messze vidékről ösönlik a nép, hogy láthassa azt a felséges uralkodót, a kit imájába foglal a nemzet, a kit éltet folyton. Látja, tapasztalja a király, hogy mennyire szeretik, mennyire rajognak érte.

Közigazgatási bizottság.

— szeptember 11.

Torontálvármegye közigazgatási bizottsága ma délelőtt tartotta meg Rónay Jenő főispán elnökleite alatt rendes havi ülését. Az ülésen jelen voltak: Daniel László alispán, dr. Dellimannich Lajos m. főjegyző, báró Nikolicz Feodor, Kéler Akos m. főügyész, dr. Mihalovich Ödön m. árvaszéki einök, dr. Plechl Szilárd megyei főorvos, Talapkovits Vazul kir. pénzügyigazgató, Vécsey István, Steinbach Antal kir. tanfelügyelő, Vinczehidy Izso, Tallian Jenő, Hám Ignác kir. főmérnök, Piukovich János kir. ügyész, Kovách Agoston, Rónay Ernő bizottsági tagok és Szilágyi Albert megyei aljegyző.

Az ülésről való elmaradásukat igazolták: Várady Mihály, Schwarz Mihály, Poroszkay Béla biz. tagok.

A főispán 10 órakor megnyitván az ülést, bejelentette a bizottságnak, hogy Karácsonyi László biz. tag magán elfoglaltsága miatt tagságáról lemond. A bizottság a lemondást sajnálattal vette tudomásul és megkereste a törvényhatósági bizottságot, hogy az ekként megürült bizottsági tagsági helyet választás útján töltsse be.

A szakelőadók havi jelentéseiből kiemelhetjük a következőket:

A kir. pénzügyigazgató jelentése szerint az 1893. évi összeírás az egész vármegye területén befejeztetett, az adókiadás a földadó, házbér és házosztályadó I., II. és IV. osztályu kereseti adó, tőkekamat és járadék adó, általános jövedelmi pótdó, a fegyveradó és hadmentességi díjra nézve teljes befejezést nyert s a vonatkozó érvényesített kivetési lajstromok, szabályszerű kezelés végett, már az összes községeknek kiadattak. A III. oszt. kereseti adó bizottsági megállapítása az egész vármegye területén befejeztetett ugyan, azonban a lajstromok az egyénekenkénti előírás teljesítése végett csak annyiban voltak a községeknek kiadhatók, amennyiben az adókiadó bizottságoktól a pénzügyigazgatóság-hoz beérkeztek.

A vármegye területén a mult augusztus hóban befolyt egyenes adóban 1,100.016 frt 43¹/₂ kr. és hadmentességi díjban 13.812 frt 41 kr. A mult 1892. év augusztus havában befolyt egyenes adóban 1,110.626 frt 67¹/₂ kr. és hadmentességi díjban 16.737 frt 35 kr., tehát a folyó év augusztus havában a befizetés egyenes adóban 10.610 frt 24 krral, a hadmentességi díjban pedig 2924 frt 94 krral kedvezőtlenebb. Az eddig az 1883. évi 44. t. cz. 81. § a alapján 104 községre kimondott felelősség még eddig egy község ellen sem alkalmaztatott.

A kir. tanfelügyelő jelentése szerint a vallás- és közoktatásügyi miniszter a nagybecskereki felső muzslyai állami elemi iskolához Gruisz Sándor, Gruiszné Weis Katalin és Sándor Mihályt, a keresztesi állami elemi iskolához pedig Spiry Sándort nevezte ki. Nyugdíjba helyezettek: Krauszhaar Károly nagy-kikindai, Fröhlich Lipót nagybecskereki, Müller János kis-teremiai tanítók. Nyolcz tanítónak nyugdíjaztatása folyamatban van. — Örrendetes ténykörülmeny az, hogy a zichyfalvai 4 osztályu községi iskola két új állami tanosztálylyal lett kibővitve, a községi képviselőtestület pedig egyhangulag elhatározta, hogy az ottani községi iskolában a jelen tanévől a tannyelv magyar legyen.

A kir. főmérnök jelentése szerint az állami közutak járpályája kifogástalan állapotban volt. A műtárgyak és uttartozékain a szükséges javítások eszközöltettek. A törvényhatósági közutak is jó közlekedhető állapotban voltak.

A kir. ügyész jelentése szerint a törökbecsei járásbírószág fogháza augusztus 16 án Várady Mihály biz. tag elnökleite alatt álló bizottság által, melyben részt vettek Piukovich János kir. ügyész, Petrik György aljárásbíró és dr. Tószögi Aladár járásorvos, megvizsgáltatott és teljesen rendben találtatott. A nagybecskereki fogházban augusztus hó végével maradt törvényszékileg elítelt rab 63, törvényszéki vizsgálati rab 12 és járásbírószági elítelt rab 1.

A megyei főorvos jelentése szerint megyénk közegészségi viszonyai legutóbb az ázsiai kolerának fellépte által komolyan veszélyeztetettek. Először augusztus hó 11-én Jozse-

fovántört ki és a tkanizsai járásnak Tkanizsa, Szánád, Szab-Keresztur és Szöregyh községeiben mutatkozott — ezen járásban azonban 16 nap óta új megbetegedés nem fordult elő; — augusztus hó 12 én jelentetett be az első megbetegedés Aracsról és kiterjedt a t. becei járásnak T. Bece, Kumán és Melenceze községekre, valamint a t. becei pusztákra. Mindkét járásban 49 megbetegedés fordult elő, amelyek közül 6 meggyógyult, 38 meghalt és ápolás alatt maradt 5 egyén. Ezekon kívül bejelentett 3 gyanus halálozás Réva-Ujfaluról, 3 Antalfalváról, 1 Párdányról és 1 Bégaszentgyörgyről. A veszélynek megfelelően az óvintézkedések a legnagyobb pontossággal végrehajtottak, ezek a betegeknek k. telező bejelentéséből, elkülönítéséből, minden irányban való fertőtlenítésből, főleg pedig a jó ivóvízről való gondoskodásból állottak. Ez utóbbi a betegség elfojtására leghatásosabb óvszernek bizonyult, sőt olyannak, mely a kolera ragályozást legnagyobb részben lehetetlenné teszi. A főorvos indítványára elhatározta a közigazgatási bizottság, hogy Nagybecskerek városát a legszigorúbban oda utasítja, miszerint a városban uralkodó ivóvízmizériákon oly módon igyekezzen segíteni, miszerint — miután az artézi kut furásával eddig eredményt nem ért el — a lakosság érdekében kutattasson nem a föld felszínére felszökő, hanem az az alatt maradó artézi vízről, mely betonirozott szivattyús kutakból szolgáltatná azután a lakosság egészségére szolgáló jó ivóvizet, a mi járványok idejében mindenestre igen fontos óvszerül fog szolgálni. A legközelebbi ülés f. évi október hó 7-re tüzetett ki. Az ülés 1 1/2 órakerült véget.

HIREK.

— **Személyi hírek.** Nikolics Fedor báró országgyűlési képviselő és v. b. t. t. és Daniel Ernő orsz. képviselő ma délelőtt Nagybecskerekre érkeztek.

— **Fegyelmi ügyek.** Torontál vármegye köz. bizottság fegyelmi választmányának szeptember hó 11-én tartott ülést, melyen a következő tárgyak adtak elő: 1. Kredatucz Gusztáv gyéri tanító fegyelmi ügye. (Megintetett.) 2. Vulkán Samu rom. écskai községi jegyző felelőse a 2352/1893. sz. alispáni határozat ellen. Az alispáni határozat jóváhagyatott, a pénzbírság 50 frtra leszállított. 3. Ochsenfeld Vendel nagytőszegi róm. kath. lelkész felelőse a 29946/cx 1893. sz. alispáni határozat ellen. Ochsenfeld Vendel a nagytőszegi jegyző ügyében, melyben felmentő ítélet hozatott, felelőse. A mai ülésen a felelőse elutasításával az első fokú határozat jóváhagyatott.

— **Eljegyzés.** Brájer Lajos dr., lapunk felelős szerkesztője szombaton este jegyezte el Schlemmer Stephánia kisasszonyt, özv. Schlemmer Mária bájós és szellemekben gazdag leányát Verseczen.

— **Küldöttség a miniszternél.** A verseczkubini keleti érdekű vasut érdekeltisének küldöttsége a múlt szerdán tisztelt Lukács kereskedelemügyi miniszternél, és vezetőjük Pálffy Elemér országos képviselő kifejtette azon szempontokat, melyeknél fogva a vasut létesítésére a államsegély meg nem tagadható. A miniszter válaszában elismerte a felhozott érvek fontosságát s a vasut közérdekű szükségét, de utalt arra, hogy a célra szolgáló dotáció ez évre már teljesen ki van merítve, — de igéri, hogy — mielőtt fedezete lesz a vasut segélyzését a legelső köz. helyezi, mert ő ezt a maga részéről komolyan akarja s meg is nyugtathatja az érdekeltiséket, hogy a vasut biztosan létre fog jönni s ma már az államsegély megadása legfőbb hónapok kérdése lehet. A küldöttség a miniszterelnöknel is tisztelt, kitől azt kérték az érdekelték, hogy a Mindszent Debreczen és a Temesvár Buziási vasut segélyzésére az idej költségvetésbe felvett de fel nem használt 7700 frt (mint 154.000 törlesztési összege) engedtesék át az érdekeltiségeknek. A miniszterelnök reményt adott arra, hogy a terv így keresztül vihető lesz.

— **Halálozás.** Mint lapunknak Verseczről írják, tegnap rövid betegség után meghalt Stomorai Malenicz Jánosné. Az egykor dúsgazdag földbirtokos az utolsó években visszavonultan élt Verseczen családja körében. Halálát két fia és egy lánya gyászolják. Temetése ma délután ment végbe Verseczen. — Nagyszentmiklósról vesszük a gyászhirot, mely szerint özv. Maria Novics Laura, volt ottani ügyvéd neje e hó 4-én életének 59 évében, hosszas szenvedés után meghalt. Az elhunyt, kit városunkban is több rokon sirat, nem sokkal élte túl férjét, kivel közel félszázadon át boldogságban élt.

— **Királylövészet.** A tegnap délután 5 órakerült befejezett királylövészet eredménye a következő:

A királytáblán nyertek:

Az 1-ös díjat, egy királyserleget, 32 osztó középponttal Binzberger Mihály.

A 2-díkat, 40 korona, 115 osztó középponttal Lichovnik János.

A 3-díkat, 30 korona, 143 osztó középponttal Kokits A. F.

A 4-díkat, 24 korona, 183 osztó középponttal Broschko Ede.

Az 5-díket, 20 korona, 196 osztó középponttal Fircz Ernő, Versecz.

A 6-díkat, 20 korona, 202 osztó középponttal Hack Mátyás, Versecz.

A 7-díket, 20 korona, 205 osztó középponttal Keresztes Aladár.

A 8-díkat, 16 korona, 207 osztó középponttal Bauer Károly, Fehértemplom.

A 9-díket, 12 korona, 225 osztó középponttal Kurcz Ede lovag, Fehértemplom.

A 10-díket, 10 korona, 318 osztó középponttal Virág Vilmos.

A 11-díket, 8 korona, 360 osztó középponttal Amend Rezső.

A 12-díket, 6 korona, 400 osztó középponttal Klevevény Lajos Versecz.

A 13-díkat, 4 korona, 421 osztó középponttal Andel Károly.

Az 5-dik díj a Verseczi lövészgyűlés, a 6-ik díj a Fehértemplomi lövészgyűlés, a 13-dik díj pedig Kresztes Miklós ur adakozásai.

Azonkívül még nyertek a királytáblán:

1. 20 lövésben a legtöbb közt találó 20 koronát Kokits A. F. 29 egységgel.

2. 20 lövésben a legtöbb közt találó 10 koronát, Fircz Ernő Versecz 27 egységgel.

A legtöbb találó a lövészet tartama alatt:

1. 20 korona, Kokits A. F. 368 egység.

2. 10 korona, Fircz Ernő 319 egység.

Körtáblán nyertek:

1. díj, 49 egység, 3 arany Kokits A. F.

2. díj, 49 egység, egy vörös-kereszt-sorsjegyet Fircz Ernő (Versecz).

3. díj, 48 egység, 2 bronz szobor Kurcz Ede lovag, (Fehértemplom).

4. díj, 46 egység, lövészgyűlés Keresztes Aladár.

5. díj, 46 egység, sör garnitur Lichovnik János.

6. díj, 45 egység, egy kis ökör Bauer Károly (Fehértemplom).

7. díj, 44 egység, bronz fegyver Kresztes M. (Fehértemplom).

8. díj, 41 egység, asztaldisz Klevevény Lajos (Versecz).

9. díj, 42 egység, szivar tárcza Hack Mátyás (Versecz).

10. díj, 41 egység, pálinka garnitura Amend Rezső.

11. díj, 38 egység, 10 korona Binzberger Mihály.

12. díj, 37 egység, szivar tárcza Linder R.

13. díj, 35 egység, cukor szelencze Virágh.

14. díj, 35 egység, ezettartó Magyar dr.

15. díj, 34 egység, sör garnitur Andel Károly.

16. díj, 34 egység, sörös pohár és hőmérő Broschko Ede.

17. díj, 33 egység, 2 palacz champagne Benkovics Mihály.

18. díj, 33 egység, hamutartó és 2 korona Novák J. C.

19. díj, 28 egység szivarszipka 3 korona dr. Nónay Pál.

20. díj, 24 egység, tentatartó Dekány.

21. díj, 16 egység, szekrénytányér Grünbaum Arnold.

22. díj 15 egység, gyufa és szivartartó Moczkovcsák Dezső.

23. díj, 04 egység, keret Oroszy Lajos.

A díjakat este 8 órakerült a lövészgyűlés elnöke Franz J. L. osztotta ki a nyertesek között, amikor élénken megjelentek a lövész-királyt Binzberger Mihályt, ki ezuttal másodsor nyerte el a méltóságot. A díjkiosztást társas vacsora követte, mely alatt a királyserlegetől vígan ivott a lövész-társaság és hajnalig mulatott Marcoin jó borai és vig cigányzó mellett.

— **A gavallér spekulációi.** Ennek a mai minden áron meggazdagodni akaró, eszközeiben sokszor nem válogatós kórnak egy sötét képét nyújtja az a bűnpör, amelyben Reisz Viktor áll a vádlottak padján. Ez az ember legkevésbé sem panaszkozhatott a sors ellen. Nem kellett nyomorogni, a nejjével szerzett nagyon tisztességes existenciát biztosított neki, de nem tudott megnyugodni. Az urhatnás bántotta. Minden áron nagy vagyont akart össze harácsolni, hogy nemcsak kényelmesen, hanem urasan élhessen és nem válogatott az eszközökkel. Anyagi javakban bővelkedett, a házában rendezett lakomák pazarok voltak, és az ő költsége nem olyan volt amit még egy jól szituált kereskedő is megengedhetett magának. Itt Nagybecskereken még csak megelégedett a jóféle regalitás szivarral, s úgy akart feltűnni, mint aki nem pazar, de a beavatottak jól tudták azt, hogy Verseczen még több más városban valóságos orgiákat tartott. Itt szerénykedett, a vasutól egyszerű egyfogatát ment haza, a gazdagabb zsidóság gyűléshelyén: a Lloydban „gibicelt” a kláber meg a

többi játékok mellett, de ha egyszer elszabadult családjá szerető köréből, és buza-vásárlás ürügye alatt elszabadulhatott, akkor valósággal szórta a pénzt.

Es különös kedvelője volt a zengerájoknak. Nem a művészetért rajongott, mert azt valóban nehéz lenne az efféle helyeken feltalálni, hanem a formásabb arcokért, szépséges ábrázatért. Verseczen történt, hogy a zengerájbeli előadás után a művésznőkkel szomszédos asztal mellett foglalt helyet. Tudta a feltűnés módját. A művésznők nyugodtan ültek, mikor egyszerre a pinczerek champagner üvegeket kezdtek bontogatni. A komikus, aki mindenből viczet csinált ez egyszer megrémült:

— Ki rendelte a drága bort?

— Az az ur, a ki a szomszédos asztalnál ül.

— Mondja meg neki, hogy idegenektől nem fogadunk el ajándékokat, ha tetszik neki, üljön ide közénk.

Ez tetszett csak Reisz Viktornak. A reggelig tartó duhajkodás után látta be, hogy milyen jó az „urnak” lenni. Költekező pazar volt, s az utóbbi esztendőben az év legnagyobb részét Nagybecskereken kívül töltötte s akkor kapta a nevet: „verseczi nábob.”

De az uraság nem soká tartott, kezdtek rá jönni, hogy pénzforszási nem igazak s hogy csalárd módon szerzi a költségeihez szükséges pénzt. A családja legelőbb felismerte, hogy miből gavallérkodott Reisz Viktor, Hamis név alatt tett kötések s azért a család megbízásából egy idevaló ügyvéd pénteken délelőtt megjelent a rendőrségnél azzal a kérelemmel, hogy Reisz tartás rendőri felügyelet alatt. Ugy történt az egész tegnap estig. Egy polgári rendőr figyelt minden lépésére, mert félték, hogy megszökik.

A hamisított kötésekkel illetőleg a család van érdekelve, s az nem tett eddig feljelentést és így nem tudni, hogy mekkora összeget csal ki. De Ivkovic vizsgálóbíró előtt tegnap délután a Strasser és König budapesti cég család és okirathamisítás címén feljelentést tett Reisz ellen. Reisz ugyanis július 15-én a nevezett cégtől megbízást kapott, hogy részére 1100 métermázsza prima-buzát vásároljon. E célra kapott a cégtől 5500 frtot. Reisz azonban nem vette meg a buzát, s mikor augusztus végén a szállítás terminusa lejárt, elment Deutsch Zsigmondhoz, a cég képviselőjéhez és az alatt a czim alatt, hogy a buzát Ó-Telekre szállította, kicsalt tőle újabb 2000 frtot. Később hogy halasztást nyerhessen, apósa nevére egy jótállási nyilatkozatot állított ki, mely szerint E. 7500 frt erejéig érte jót áll. E miatt a család és okirathamisítás miatt folyik ellene a vizsgálat, melyet Ivkovic Péter vizsgálóbíró nagy erélyvel folytat.

— **A magyar nyelv Zichyfalván.** Öröndetes tiszta magyar érzelmű sugallta határozatot hozott Zichyfalva iskolászéke. Kimondták nagy lelkesedéssel a következő határozatot:

„Tekintettel azon körülményre, hogy tisztán német ajku, de magyar érzelmű községünk lakossága nagyon érzi a magyar államnyelv hiányát, továbbá mert főtörékvesünk magyar hazánk magyar hasznavehető polgárokat nevelni, egyhangulag határozatilag kimondatik, miszerint a felállítandó V. és VI-ik osztályban azonnal, a többi négy osztályban pedig öt év leforgása alatt fokozatosan a magyar nyelv, mint tanítási nyelv fog alkalmaztatni.”

Mint lapunknak onnan írják, Zichyfalva magyarosodásában nagy része van Martin József ügybuzgó fáradozásának.

— **A kolera Szegeden.** Felszedte sátorfáját a kolera Szegeden és odébb állott. Az utolsó 24 órában ugyanis nem fordult elő koleraeset. Szombat este még ugyan jeleztek ott kolera-gyanus esetet, de mire az inspekciós orvos a beteghez jött, akkorra az már a vasuti vendéglőben vígan fogyasztotta az árpalét.

— **Ügyvéd gyűlés Szegeden.** Az ügyvédi kar, mely függetlensége, műveltsége, hazafisága és nagy tudománya folytán állami életünkben vezérszerepet játszik, az ország figyelmét Szegedre terelte, hol hazánk minden vidékéről összegyűlt jogászaink kongresszust tartanak. — Az 1885-ben Győrött tartott országos értekezlet óta többen sürgettek ügyvédi kongresszust, de egyrészt ama körülmény, hogy a gyűlésezés ország-szerte már valóságos mániává fejlődött, másrészt az, hogy akik ily kongresszust sürgettek, csak az ügyvédek méltóságát, a kar tekintélyét, az anyagi helyzet javítását stb. ilyesfélét hangoztattak, le-

hetett oka annak, hogy az országos ügyvédyűlés csak most jöhetett létre, amidőn a napirenden kizárólag országos érdekű tárgyak tüzetek ki. Ambár a két nap óta folyó gyűlésen mégis két irány nyert kifejezést. Egyik része az ügyvédeknek még mindig csak a kar helyzetének közvetlen javítását sürgeti, oly törvényes intézkedéseket kérve, melyek újabb jogokat biztosítanak a kar tagjainak. A másik és tulnyomó része jogszáinknak magasabb szempontból, a jogkereső közönség s az állam érdekének szempontjából sürgetik a jogszolgáltatás módosítását. Végeredményben azonban mindkét irány abban egyezik, hogy az igazságszolgáltatást könnyűnek kívánja és a kar tekintélyét magas színvonalon óhajtja fentartani. A kongresszus lefolyása ez: E hó 8-án volt az ország minden részéből érkező vendégek fogadtatása, aznap este ismerkedési bankett a „Tisza” szálloda nagytermében, melyen 300 ügyvéd együtt poharazott anélkül, hogy egy nél több fölköszöntőt mondtak volna. Szombaton délelőtt 8 órakor vette kezdetét a gyűlés, melyet dr. Rósa Izso a szegedi ügyvédi kamara elnöke nyitott meg. A szokásos üdvözlések után Hlatky Endre a nagyváradi kamara elnöke értekezett azon intézkedésekről, melyek az ügyvédi önkormányzati jogok érdekében az ügyvédi rendtartásába felveendőek volnának. Az értekezés rendkívül élénk eszmecsere adott alkalmat, melynek befejeztével a gyűlés az előadó indítványait nagy többséggel elfogadta. Második előadóként szerepelt dr. Stassik Ferencz ügyvéd, városunk kiváló egyénisége, ki az ügyvédség helyzetének nehézségeit vázolta. Behatóan indokolta a 12 pontból álló javaslatát, melyet a gyűlés Györy Elek módosításával elfogadott. Délután 3 órakor bankett volt, melyen az első felköszöntőt Rósa Izso dr. mondotta ő felségére Magyarország alkotmányos uralkodójára. A közönség állva hallgatta a szónoki hévvel előadott beszédet. Felköszöntőt mondott többek között még Orsó Matyas, a nagybecskereki ügyvédi kar előkelő tagja is, ki Szeged városára és annak főispánjára Kállay Albertre emelte poharát.

— **Ott jobb.** Beodra határában három ember őrizte a szőlőt. Ejjfel felé ledőltek aludni. Bredoján Drága fölment a vasuti töltésre s a vágányok közé feküdt.

— Ne menj oda Drága.

— Dehogyan nem — mondta Drága — itt jobb. Innen belátom az egész szőlőt.

No jó, ha úgy van. Elaludtak, azután jött a vonat s elnyeste három darabra Bredoján Drágát.

— **Szörnyű halál.** Kövenden borzasztó halállal mult ki a napokban egy tiz éves fiucska. Oláh Jánosnak hívták a szerencsétlent, aki egy tehenet vezetett a községen át; egyzerre a tehén valamitől megvadult, bős futásnak eredt s magával hurezolta a kis fiút is, aki néhány pillanatig kétségbeesve sikoltzott, de aztán elhallgatott, mert a kövezet úgy összetörte a fejét, hogy a szegény eszméletlenül lógott a megvadult állaton. Mikor a tehenet végre elfogták, a fiucska már halva volt.

— **Tudomásul.** A mai szám hirdetési rovatában a helybeli m. kir. pénzügyigazgatóság által közölt és a szállógazdáknak a boritaladó fizetése tekintetében adott kedvezmény tárgyában kiadott hirdetményre felhívjuk a t. olvasó figyelmét.

— **Talált karperecz.** Tegnap este az Aradáci-uton egy értékes karpereczet találtak. Tulajdonosa átveheti a rendőrkapitányságnál.

— **x — Rendelet.** A fő- és székváros tanácsa részéről intézkedés történt aziránt, hogy minden ház kapujára egészségügyi utasítások függeszteszenek ki, tekintettel az ismét fenyegető kolera-veszélyre; egyszerűen dr. Schermann tiszti főorvos helyettes ur indítvány folytán utasította a tanács a kerületi előljáróságokat, hogy a kolera-veszélyére való tekintettel minden óvintézkedést megtegyenek.

Időszerűnek tartjuk a t. közönséget figyelmeztetni, hogy járványok idején legjobb óvszer a jó cognac, a minőnek bizonyult már tavaly is a gróf Eszterházy Géza-féle gyár cognacja.

Minthogy e gyár nemrég részvénytársasággá alakult és az igazgatóság fősulyt fektet arra, hogy cognacját csakis tiszta, jó borból pároltassa le, figyelemztetjük a t. közönséget az ezen gyár által előállított *, **, *** és ****, cognac fajokra, oly különös megjegyzéssel, hogy e cognac tökéletesen megállja az összehasonlítást a leg-híresebb francia cognackal is, mig mérsékeltlen megszabott ára bevásárlását mindenkinek lehetővé teszi. — Kapható mindenütt. Czim: Gróf Eszterházy Géza féle cognac-gyár részvénytársaság Budapest-Angyalföld.

Táviratok.

Királyi szó.

Budapest, szept. 11. (A „Torontál” eredeti távirata.) A király ma délelőtt misét hallgatott és azután fogadta a küldöttségeket. A róm.-kath. papság küldöttségét Deseffy Sándor csanádi püspök vezette, a kinek hazafias és keresztényi szellemtől áthatott beszédére a király köszönétét fejezte ki és kifejezte abbéli reményét, hogy a népeességben a vallási nyugalom, a békés egyetértést felekezeti és nemzeti különbségek nélkül ápolják.

Majd Pável gör.-kel. püspök lépett a király elé. A püspök üdvözlő beszédére a felség így válaszolt: „Örömmel hallok azon meggyőződésük nyilvánítását, miszerint atyai gondoskodásom oda irányul, hogy kedvelt Magyarországom összes honpolgárai vallás- és nyelvkülönbség nélkül szoros összetartásban és kölcsönös egyetértésben nyugodtan élvezzék a béke, háladás és jólét áldásait. Nem kétlem, hogy önök is ezen óhajtásom megvalósításában teljes odaadással fognak közreműködni. Mert a mint egyrészt az üres jelszavak hangoztatása a tulzó szovinizmus és kárhuzatos utcazi kihágások távol állanak az igazi hazafias kötelesség és az összes honpolgárok valódi érdeke követeli, hogy a békés egyetértés a nemzeti-ségek között, valamint ez ország alkotmányának és az ország törvényeinek tiszteletben tartása mindenütt és különösen e vidéken, gondosan ápolassék és biztositassék. Meggyőződve, hogy e kötelesség teljesítésére önöket jövőben is mindenkor készen fogom találni, fogadják hódolatként és hű ragaszkodásuk biztosításáért szívélyes köszönetemet. (Hozsantartó lelkes éljenzés.)

Budapest, szeptember 11. (A „Torontál” eredeti távirata.) A király ő felsége ma délelőtt a Metianu püspök vezetés alatt megjelent görög kel. papság tisztelgését fogadta. A püspök üdvözlésére ő felsége ezeket válaszolta: „Szívesen biztosítom önöket változhatlan kegyelmemről és jóakaró oltalmamról, mely minden alattvalómra vallási és nemzetiségi különbség nélkül egyaránt kiterjed. Reményemmel egybíránt és elvárom, hogy önök befolyásuk által hűveiket távol tartani fogják azon ártalmas izgatásoktól, melyek némely vidéken a nép félrevezetését célozzák. Mert habár nyelvük nem ugyanaz, minden nemzetiség a más nemzetiségekkel való békés egyetértést fentartani, valamint a törvényeket és az ország alkotmányát egyformán tisztelni tartozik. Csak ily módon egyedül érhetik el valódi érdekeik és jólétük biztosítását és fejlődését.” Ezek után az aradi evangélikusoknak, majd a zsidó hitközségnek tisztelgését fogadta ő felsége. Aradvármegye főispánjának remek üdvözlő beszédére ő felsége igen szívélyesen válaszolt, hangsúlyozván, miszerint reméli, hogy a lakosságot minden irányú izgatástól meg fogja óvni. Tegnap este hat órakor fényes udvari ebéd volt.

Tisztelges Wekeriénél.

Budapest, szept. 11. (A „Torontál” eredeti távirata.) Wekerle miniszterelnök Borosbésben az aradmegyei tisztviselők tisztelgését fogadta. Általános feltűnést keltett, hogy még az ellenzéki tisztviselők is megjelentek a miniszterelnök üdvözlésére, csak a románok maradtak el.

Zavargások.

Budapest, szept. 11. (A „Torontál” eredeti távirata.) Madridból tüngönyzik, hogy Santanderben tegnap este ismétlődtek a zavargások. A csöcselék gyújtogatni kezdett, aminek folytán sokan érzékeny anyagi károkat szenvedtek. A katonaság és zavargók között összeütközésre került a dolog.

REGÉNY-CSARNOK.

Szemet — Szemért.

Regény.

Irta: Trollope A.

I. FEJEZET.

(2-ik folytatás.)

A Scroope uradalomban egy erdész is volt alkalmazva két alerdésszel együtt, noha már sok év óta alig durrantotta el a puskát az erdészeken kívül valaki az uradalom területén. Alkalmilag azonban jutott néhány fogoly és egy pár fácska a házba, ha tudniillik mistress Bunce már nagyon megharagudott és kimondta, a mi a lelkén feküdt.

Scroope lord magas, szikár ember volt s a hetven évet már meghaladta azon időben, melyről most beszélni akarok. Vallai nagyon meg voltak görnyedve, de különben fiatalabbnak látszott koránál. Haja csaknem galambfehér volt, de szeméi még ragyogtak és szép, finom metszetű vonásait nem torzította el az idő pusztítása, mint ez oly gyakran szokott történni oly embereknel, kik nemcsak korosak, de betegesek is. Hosszu és sűrű szempilláit, melyek arcának szigorú kifejezést adtak és vallai görnyedtségét ide nem számítva, még most is a csinos emberek közé lehetett volna számítani. Ifjkorában nagyon csinos ember volt, tisztelték, szerették, ünnepezték, s vigan élte világát. Az első csapás, mely őt érte, nevének halála volt. E szerencsétlenség mélyen lesújtotta őt, de nem törte meg. Aztán meghalt egyetlen leánya is, alig hogy férjhez ment. Scroope lord leánya, lady Neville Blanka maga is igen magasan állt származására nézve, de csaknem még magasabb rangú férjhez ment nől és szíve tele volt örömmel és büszkeséggel. De gyermektelenül halt meg és az öreg lordot is csaknem megölte e csapás. Volt még egy fia, egy gondatlan tékozló és rossz hajlamu fiu. De azt remélték, hogy a megfontolás majd csak megjön idővel; a tékozlást fedezni győzte a lord zsebe, s a kicsapongás is majd előbb-utóbb elveszti ingerét. Az öreg Scroope lordnak senkije se maradt többé e világon e fiánál, ki a Neville lord czímet viselte s az öreg ur fizette fia adósságait és megbocsátotta kihágásait. A fiatal ember majd megnősül s aztán jóra fordul minden. Talált fia számára jegyest, egy fiatal leányt, ki nem volt gazdag, hanem a királyság legelőkelőbb családainak egyikéből származott, szép és jó volt, szóval olyan, kit a lord saját gyermeke gyanánt szerethetne. A fiu felelete az volt, hogy ő már nős. Hitvesét az utcáról szedte fel és Scroope lordnak, helyettesül elvesztett gyermekéért egy hitvány, festett arczu, rozsz hiru ledér francia nőt ajánlott. E csapás után Scroope lord többé soha se járt emelt fejvel.

Az apa nem akarta látni fiát és örökösét és nem is látta többé soha. A pénzügyek elrendezését londoni ügyvédekre bízta. Maga a lord nem akart adni se megtagadni semmit. Ha újabb adósságok kerültek napfényre másodsor, harmadszor, az ügyvédek utasítást kaptak hogy tegyenek saját belátásuk szerint. Fizessenek a mig jónak látják, de Neville lord nevére ne említsék többé atyja előtt.

E közben, Scroope lord újból megnősült. Feleségül vette egy előkelő család teljesen vagyon-talan sarját, ki már negyven éves volt de mégis husz évvel fiatalabb férjénél. A lord megelégedett azzal, hogy főrangú származású és mint hitte, jó nő volt. Jónak is mutatta magát férje iránta kötelességérzetet csaknem végtelenségig vitte. Vallásos és önfeláldozó volt; sokat adott, keveset követelt, a háttérben visszavonulva maradt, de a mások szolgálatában rendkívüli erőt tudott kifejteni. Az olvasó meg fogja itélni, ha e történetet végig olvasta, vajjon csakugyan jónak lehet nevezni.

Az öreg lord körülbelül három év óta volt másodsor nős, midőn fia és örököse meghalt. Meghalt és ezzel természetesen azon nőnek, kit nevére tett, le kellett örökre mondonia minden jövőbeli reményeiről a Scroope kastélyt és uradalmat illetőleg. Évi járadékot fizettek neki. A körülmények szomorú következménye volt, hogy mig élt, jogában állt a lady Neville nevet viselni. Mindazok, kik az öreg lorddal érintkeztek, hallgatolag megegyeztek abban, hogy nevére sohase említsék előtte. A lord halát adott a gondviselésnek, hogy e borzasztó házasság magtalan maradt. Az özvegyről senki se beszélt többé és minket se fog háborgatni történetünk elbeszélésében.

De midőn Neville lord meghalt, szükségessé vált, hogy az öreg lord új örökösről gondoskodjék. E családban, bár tagjai sok jó és nemes tulajdonnal bírtak, mindig voltak belső viszályok — a természetesen mindig fál azt hitte, hogy neki van igaza. Ezek az emberek sokat tartottak az egyházra, sok jót tettek a szegényekkel, igyekeztek mindenkor megbizonyítani, hogy valódi nemesek — de a sérelmeket nem tudták megbocsátani. Még akkor se tudtak megbocsátani egymásnak, mikor sérelemlről szó se lehetett.

(Folyt. köv.)

Felelős szerkesztő: Dr. Brájjer Lajos.
Főmunkatárs: Hoitsy Jenő.

H i r d e t é s e k.

74399. VI. sz. 1893.

(546—2.1)

Hirdetmény

a szőlősgazdáknak a boritaladó fizetése tekintetében, az 1892. évi XV. tcz. 3. §-a által adott kedvezmény igénybe vétele tárgyában.

1. Az 1892. évi XV. tcz. 3. §-a szerint: Nyílt községekben azok a szőlősgazdák, akik szeszes italok kimérésével vagy kismértékben való elárúsításával nem foglalkoznak, boritaladó fejében a saját termésü boraiktól, a házi szükségletre szánt bormennyiség után az 1893. évi január hó 1 től fogva nem a bor- és söritaladó árszabás szerinti teljes boritaladót, hanem csak az eddigi borfogyasztási adónak megfelelő részt, tehát:

20.000 lakosnál népesebb községekben bor után hektoliterenként 3 forint 35 krt, bormust és szőlőcsefere után hektoliterenként 2 frt 52 krt;

10 000—20.000 lakossal bíró községekben bor után hektoliterenként 2 forint 69 krt, bormust és szőlőcsefere után hektoliterenként 2 frt 01 krt tartoznak fizetni.

2. Azok a szőlősgazdák, a kik ezt a kedvezményt az 1894. évre igénybevenni óhajják, tartoznak a folyó évi szeptember hó 15-ig, illetve ha a szüret előbb kezdődne, a szüret kezdetéig ebbeli igényüket a községi előjárásnál, (Nagybecskerekben pedig a városi fogyasztási és italadói hivatalban, Alkotmány-utca) bejelenteni.

3. Ez alkalommal bejelentendő az illető szőlősgazda neve, lakhelye, házszáma, a házbéliek száma, a bejelentő szőlőbirtokának terjedelme holdakban, illetőleg négyszögölekben, a házi fogyasztásban felhasznált bor évi átlagos mennyisége, a folyó évi remélhető termés hektoliterekben, a házi fogyasztásra és nagyban, vagyis 1894. évtől kezdve 56 litert tevő mennyiségben való eladásra szánt bormennyisége hektoliterekben.

4. A bejelentés megtételéről a fél a községi előjáráságtól igazolványul szolgáló bécztát kap.

5. Ha kedvezményes adózásra igényt tartó szőlősgazda egész bortermését házi fogyasztásra akarja felhasználni, köteles abban az esetben, ha termése 5 hektolitert meg nem halad, az egész termés után a kedvezményes adót a szőlőcseférének, illetőleg mustnak a bor- és husfogyasztási adó iránti törvények és szabályok 17. §-a értelmében való bejelentése, vagy pedig a bortermés szokásos felvétele alkalmával (bor- és husfogyasztási adótörvények és szabályok 48. 49. §§-ai) azonnal lefizetni.

Az a szőlősgazda ellenben, kinek termése 5 hektolitert meghalad, vagy az, aki termésének egy részét nagyban, vagyis 1893. évtől fogva legalább is 56 litert tevő mennyiségben óhajtja elárúsítani, a bor- és husfogyasztási adótörvények és szabályok hivataltól összeállításának 23. és 27. §§-ai értelmében szemleivet nyer, s az adót, a mennyiben adómentes leszámításnak nem volna helye, a fennebb idézett összeállítás 42. §-a értelmében a két havonként tartandó rendes leszámolások alapján fizeti.

6. Nincs azonban kizárva azután sem, hogy egyes adóköteles szőlősgazdák és az adószedésre jogosított fél, az adónak másként „átalány szerint” való fizetésben meg ne egyezzenek; a míg azonban ily egyezés létre nem jön, egyedül az 5. pont szerinti megadózásnak van helye.

7. Az előző pontokban foglaltakra vonatkozó részletes utasításokat az 1892. évi XV. tcz. végrehajtása iránt kiadott 51015. számú utasítás 26. §-a szabályozza.

Magyar kir. p. ü. igazgatóság Nagybecskerekben, 1893. évi augusztus hó 22-ik napján.

Talapkovits s. k.,
kir. p. ü. igazgató.

A felső-torontáli ármentesítő-társulat igazgatójától.

2644. ig. sz. 1893.

(549—1.1)

Közgyűlési meghívó.

A folyó évi augusztus hó 30-án tartott társulati választmányi ülésben hozott határozattal nyert megbízás folytán, van szerencsém társulatunknak folyó 1893. évi szeptember hó 20-ik napján délelőtt 10 órakor itt Nagyikindán, a városháza nagytermében megtartandó

őszii rendes közgyűlésére

ezenel tisztelettel meghívni oly hozzáadással, hogy a tisztelt érdekeltség ezen közgyűlésen, a társulatunk kötelékébe jogérvényesen bevont fensiki árterület után is gyakorolhatja már szavazati jogát.

A közgyűlés tárgyai:

1. Az 1892. évi társulati számadás feletti számvizsgáló bizottsági észrevételek és az azokat megfajtó igazgatói jelentés letárgyalása.

2. Az újabb számvizsgáló bizottság megválasztása.

3. A jövő 1894. évi társulati költségvetés megállapítása.

4. A társulati nyugdíjszabályzatban földmivelésügyi m. kir. miniszter ur ő nagyméltósága által kívánt módosítások tárgyalása.

5. Öt (5) választmányi tag megválasztása.

6. A Gödl Károly-féle ház megvétele és átalakítása tárgyabani határozathozatal.

1. szám 1893.

(550—2.2)

Árlejtési hirdetmény.

A nagybecskereki rétleszapoló társulat elnöksége által ezenel közhírré tételik, hogy a társulat területén tervezett fő- és mellékcsatornák, mintegy 180.000 kmnyi földmunkái kiépítésének biztosítása céljából

1893. szeptember hó 15-ik napjának délelőtti 10 órakor

Nagybecskerek városházának tanácstermében, írásbeli zárt ajánlatokkal egybekötött nyilvános szóbeli árlejtés fog tartatni.

Bánatpénzül 3650 osztr. ért. forint teendő le. Az írásbeli zárt ajánlatokban az ajánlattevő neve, polgári állása, állandó tartózkodási helye, továbbá a földmunka köbméterje után számított egységár számmal és szóval is tisztán kiírandó és a fent meghatározott bánatpénz készpénzben vagy elfogadható értékpapírokban okvetlenül csatolandó.

Az ajánlatok alólirt társulati igazgatónál (Nagybecskerek) folyó évi szeptember hó 15-én reggeli fél 10 óraig nyújtandók be.

Az árlejtési feltételek és műszaki okmányok a mai naptól az árlejtés napjáig Nagybecskerek város rendőrkapitányi hivatalában tekinthetők be.

A földmunka a felszólítástól számított legkésőbbi 7 nap alatt megkezdendő és az összes földmunka 1894. január hó 31-ig befejezendő.

A vállalati ár -- 10 százalékának visszatartása mellett -- minden 10.000 köbméter mozgosított s teljesen kész földmunka után a munkavezető mérnök által kiállított kereseti kimutatás alapján fog a társulat pénztárából -- mint részletfizetés -- kiutalványoztatni.*)

Kelt Nagybecskerekben, 1893. évi szeptember hó 8-ik napján.

Reitter Oszkár,

társulati igazgató alelnök.

*) A „Torontál” napilapban folyó évi szeptember hó 7-én közzétett hirdetmény semmisné nyilvánítottatik.